

(หนังสือพิมพ์บ้านเมือง คอลัมน์คดีปกครอง ฉบับวันเสาร์ที่ 8 มิถุนายน 2556)

จำกัดอายุ ... แต่ไม่จำกัดสิทธิเกินจำเป็นตามรัฐธรรมนูญ

คดีปกครองที่จะนำมาเล่าสู่กันฟังฉบับนี้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณสมบัติในเรื่องอายุของบุคคลที่มีสิทธิในการสมัครสอบคัดเลือกเพื่อรับทุนศึกษาต่อตามโครงการ 1 อำเภอ 1 ทุน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการอยู่ระหว่างเตรียมการเปิดรับสมัครคัดเลือก ในรุ่นที่ 4 รอบที่สอง (ปีงบประมาณ 2556 - 2563) อีกครั้งในช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2556

โดยโครงการ 1 อำเภอ 1 ทุน ได้เปิดโอกาสให้นักเรียนที่ศึกษาในระบบสถานศึกษา และนักเรียนในระบบการศึกษานอกโรงเรียนทั้งที่กำลังศึกษาอยู่และจบการศึกษาแล้วสามารถสมัครได้ แต่เนื่องจากโครงการดังกล่าวได้กำหนดคุณสมบัติทั่วไปว่า ต้องเป็นผู้มีอายุไม่เกิน 25 ปี นับถึงวันปิดรับสมัคร ทำให้ผู้ประสงค์จะสมัครสอบคัดเลือกบางคนไม่สามารถสมัครสอบคัดเลือกได้ เนื่องจากอายุเกินและได้นำคดีมาฟ้องศาลปกครองว่า “การกำหนดคุณสมบัติในเรื่องอายุดังกล่าว เป็นการจำกัดสิทธิเกินจำเป็นหรือเป็นการเลือกปฏิบัติอันเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยมาตรา 29 และมาตรา 30 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย”

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ คือ ผู้ฟ้องคดีเป็นนักศึกษาสังกัดศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นระบบการศึกษานอกโรงเรียน และกำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ได้สมัครสอบคัดเลือกผู้รับทุนรัฐบาลตามโครงการทุนศึกษาต่อรุ่นที่ 2 ปีการศึกษา 2549 (1 อำเภอ 1 ทุน) แต่ในการประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสอบคัดเลือก ปรากฏว่าไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดีให้เป็นผู้มีสิทธิสอบคัดเลือก โดยผู้ถูกฟ้องคดี (ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา) เห็นว่าผู้ฟ้องคดีมีอายุเกิน 25 ปี

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่า การตัดสิทธิไม่ให้ผู้ฟ้องคดีมีสิทธิสอบคัดเลือกเพราะเหตุอายุเกิน 25 ปี เป็นการจำกัดสิทธิเกินจำเป็นหรือเป็นการเลือกปฏิบัติ จึงขอให้ศาลปกครองมีคำสั่งหรือคำพิพากษาเพิกถอนประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสอบคัดเลือกตามโครงการดังกล่าว

การที่โครงการ 1 อำเภอ 1 ทุน ได้กำหนดคุณสมบัติทั่วไปของผู้สมัคร โดยกำหนดอายุไม่เกิน 25 ปี นับถึงวันปิดรับสมัคร จะเป็นการจำกัดสิทธิเกินจำเป็นหรือเลือกปฏิบัติหรือไม่ ? ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อนับถึงวันปิดรับสมัครสอบคัดเลือกผู้ฟ้องคดีมีอายุ 38 ปี 9 เดือนเศษ จึงเป็นผู้ขาดคุณสมบัติที่จะสมัครสอบคัดเลือกผู้รับทุนตามโครงการทุนศึกษา ดังนั้น ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิสอบคัดเลือกผู้รับทุนศึกษา เฉพาะที่ไม่มีชื่อผู้ฟ้องคดีเป็นผู้มีสิทธิสอบคัดเลือกจึงชอบด้วยกฎหมายและโครงการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการที่จะให้เยาวชน โดยเฉพาะนักเรียนในภูมิภาคต่างๆ ทั้งที่ศึกษาในสถานศึกษาสามัญและสาขอาชีพ และการศึกษานอกโรงเรียนที่มีผลการเรียนดี แต่มีฐานะยากจนหรือขาดโอกาสทางการศึกษาได้มีโอกาสรับการช่วยเหลือหรือส่งเสริมสนับสนุนให้ได้รับทุนการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้นักเรียนที่ได้รับทุนซึ่งสำเร็จการศึกษาสามารถนำความรู้ความสามารถกลับมาพัฒนาท้องถิ่นหรือรับใช้สังคมให้ยาวนานพอสมควร การที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดให้ผู้มีสิทธิรับทุนมีอายุไม่เกิน 25 ปี จึงเป็นเรื่องที่มีเหตุผลและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการดังกล่าว และโครงการดังกล่าวถือได้ว่าเป็นมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้เยาวชน ซึ่งถือว่ายังด้อยโอกาส แต่มีผลการเรียนดี ได้มีโอกาสรับการศึกษาเล่าเรียนเช่นเดียวกับเยาวชนอื่น

จึงไม่ถือว่าเป็นการจำกัดสิทธิหรือเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อผู้ฟ้องคดีตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 908/2555)

คดีนี้เป็นอุทาหรณ์ที่ดีที่จะทำให้นักเรียน นักศึกษาที่ประสงค์จะสมัครเข้ารับการสอบคัดเลือกตามโครงการ 1 อำเภอ 1 ทุน เข้าใจเหตุผลในการกำหนดคุณสมบัติในเรื่องอายุได้เป็นอย่างดีว่า เพื่อให้นักเรียนที่มีฐานะยากจนหรือขาดโอกาสในการศึกษาได้มีโอกาสเรียนในระดับที่สูงขึ้นเพื่อกลับมาพัฒนาท้องถิ่นของตนให้มีเวลาชยาวนานตามสมควร ดังนั้น ผู้สมัครจึงต้องตรวจสอบคุณสมบัติของตนเองเสียก่อนในเบื้องต้น ครับ !

นายปกครอง
